

Norges Verdensarv
Postboks 181
7361 Røros, Norge

+47 72 41 00 30
post@norgesverdensarv.no
www.norgesverdensarv.no

Oslo, 30.11.2020

Innspill fra Norges Verdensarv til ny handlingsplan for bærekraftsmålene

I Norge har vi åtte verdensarvsteder som er skrevet inn på UNESCOs verdensarvliste. Disse verdensarvstedene er bærekraftige attraksjoner i verdensklasse.

De åtte norske verdensarvområdene er: Urnes stavkirke (innlemmet i 1979), Bryggen i Bergen (1979), Røros bergstad (1980), Helleristningsområdet i Alta (1985), Vegaøyene nordvest for Brønnøysund (2004), Struves meridianbue (2005), Geirangerfjorden og Nærøyfjorden (2005) og Rjukan-Notodden industriarv (2015).

Norges Verdensarv er en ideell felles medlemsorganisasjon for de åtte verdensarvstedene i Norge som har som formål å ivareta og fremme de norske verdensarvstedenes fellesinteresser og bidra til bevaring og utvikling i samsvar med UNESCOs verdensarvkonvensjon og beste praksis. Norges Verdensarv vil gjerne bidra til regjeringens arbeid med en handlingsplan for bærekraftsmålene og vil fremme tre konkrete forslag til tiltak.

1 Utvikling av et mer kortreist og bærekraftig reiseliv

I Meld. St. 16. (2019-2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken blir det pekt på at kulturmiljø er en verdifull ressurs i reiselivssammenheng: «Kulturminner og kulturmiljøer kan være reisemål i seg selv, de kan heve attraksjonsverdien til et reisemål, forsterke opplevelsen for de reisende og gi opphav til næringsvirksomhet lokalt.» Med sine unike kvaliteter er det forventet at verdensarvstedene skal håndtere turisme etter beste praksis internasjonalt, og være gode eksempler for andre kultur- og naturdestinasjoner.

I det videre arbeidet med bærekraftsmålene ligger det et stort potensial i økt samarbeid med lokale, regionale og nasjonale kultur- og næringsaktører for å skape et attraktivt kulturturismetilbud. Vi tror at vår verdensarv kan være en viktig ressurs for grønn vekst og et mer bærekraftig reiseliv. Vi hilser derfor et økt samarbeid mellom kulturmiljøforvaltningen og næringslivsorganisasjoner velkommen.

Norges Verdensarv og de åtte verdensarvstedene ønsker å videreutvikle og dele vår kompetanse om en bærekraftig kulturturisme. Vi deler gjerne «best practice-case» og vil gjerne bidra til en videre utvikling av kulturturismen i Norge gjennom å utvikle pilot-prosjekter innenfor bærekraftig kulturturisme sammen med andre. Slik kan vi bidra til å nå Bærekraftsmål 11 om Bærekraftige byer og lokalsamfunn.

I sommer har et stort norsk publikum strømmet til de fleste verdensarvstedene. Denne formen for kultur-turisme gagnar lokalsamfunnene og bidrar til betydelig lokal verdiskaping. Vi vil gjerne bygge vidare på disse erfaringene og utnytte mulighetene for å bygge et større norsk publikum og en økt satsing på et mer kortreist og bærekraftig reiseliv. Stikkord her er helårlig verdiskaping, bevaring av fellesgodene og lokale verdier og grønn vekst. Det er viktig å legge til rette for at vi bevarer fellesgodene, og unngå store økonomiske lekkasjer ut av reisemålene og lokalsamfunnene. Heller bør vi legge et bedre grunnlag for økt lokal verdiskaping og lokal råderett over våre reisemål. Her kan det være interessant å se på konkrete erfaringer med såkalt bidragsturisme eller «voluntourism» fra blant annet Færøyene hvor mer enn 6000 turister meldte seg til frivillig arbeid for å rydde stier og landskap på Færøyene. Se nærmere omtale her i Guardian: <https://www.theguardian.com/travel/2019/nov/20/almost-6000-people-apply-for-faroe-islands-working-holiday-scheme>

2 Utvikling av en grønnere utdanning og livslang læring for alle

For å nå bærekraftsmålene er det viktig at fremtidens undervisning og formidling gir økt innsikt i og forståelse for hva bærekraft er. Vi ser en rekke muligheter for å øke satsingen på formidling om bærekraft knyttet til formidling om vår felles kultur- og verdensarv. For både barn, unge og et stort og mangfoldig publikum kan det å lære mer om, og gjerne også oppleve verdensarven «live» gi et godt utgangspunkt for å reflektere rundt spørsmål om fred, mellom-menneskelig forståelse, mangfold og bærekraft. Slike tiltak kan bidra til bærekraftsmål 4 om god utdanning og bærekraftsmål 16 om fred.

Økt kunnskap om bærekrafts-målene og verdensarv kan utvikles gjennom nye nasjonale undervisningsprogram, eller mer konkret gjennom videreutvikling av praktiske håndverksfag som involverer og integrerer ulike befolkningsgrupper. Her er erfaringene fra verdensarvkommunen Tolga en god illustrasjon, hvor både elever fra videregående skole og flyktninger fra Kongo arbeidet side om side sommeren 2020 for å gjenreise 350 år gamle grønnsakshager i verdensarvområdet rundt Røros: <https://www.nrk.no/innlandet/gjenskaper-350-ar-gamle-gronnsakshager-pa-tolga-1.15059918>

3 Bruk av beste praksis i arbeidet med bærekrafts-målene

Den nye handlingsplanen for bærekrafts-målene må være tverrgående. Ansvaret for å oppfylle bærekrafts-målene må konkretiseres og ligge hos mange. Muligheten for samordning må styrkes på tvers av sektorer og politiske nivå.

De norske verdensarvstedene står overfor flere sektorovergripende utfordringer og dilemmaer. Stikkord her er blant annet verdi-fastsettning av felles-goder, tap av natur, og arealplanutfordringer hvor andre næringsinteresser kan komme i konkurranse med bevaringsarbeid. I dag strekker forvaltningen av den norske verdensarven seg over flere sektorer og ansvarsområder. Etter vårt syn er det et behov for å både tydeliggjøre sektoransvaret og samtidig bedre koordineringen av den statlige politikken for verdensarven. Forvaltningen av verdensarven kan være ett case for hvordan vi best kan utvikle flere sektor-overgripende samarbeid. Erfaringer herfra kan bidra til arbeidet med å nå Bærekraftsmål 17 om samarbeid for å nå målene.

Det norske ambisjonsnivået for å gjennomføre forpliktelsene som følger av verdensarv konvensjonen er høyt. Norske verdensarvområder skal utvikles som fyrtårn for den beste praksisen innenfor både natur- og kulturminneforvaltning. Ved å videreutvikle verdensarvområdenes rolle som fyrtårn til også å gjelde et større arbeid med bærekrafts-målene kan Norge bygge videre på en solid praksis og eksisterende institusjoner innenfor kulturmiljøfeltet. Vi ser mange muligheter for å dele verdensarvstedenes kompetanse med andre sektorer og næringsliv gjennom å utvikle og ta i bruk nye arenaer for erfaringsdeling.

Vi utdyper gjerne våre forslag i et møte eller en nærmere dialog om det skulle være rom for det. Om det skulle være spørsmål så ta gjerne kontakt med undertegnede på las@norgesverdensarv.no eller på mobil 47039051.

Med vennlig hilsen fra

Liv Astrid Sverdrup
Daglig leder